

- Voloshyna, T.V. (2018). *Vykorystannya hibrydnoho khmarooriyentovanoho navchal'noho seredovishcha dlya formuvannya samoosvitn'oyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv z informatsiynykh tekhnolohiy* [The use of a hybrid cloud-oriented learning environment for the formation of self-educational competence of future information technology specialists]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.10. Instytut informatsiynykh tekhnolohiy i zasobiv navchannya NAPN Ukrainy. Kyiv, 293 [in Ukrainian].
- Yatsyshyn, A.V. (2018). Pro dobir tsyfrovyykh vidkrytykh system dlya pidhotovky aspirantiv i doktorantiv [About the selection of digital open systems for the training of graduate students and doctoral students]. *Informatsiyni tekhnolohiyi v osviti, nauksi i tekhnitsi – Information technologies in education, science and technology: materialy IV mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, Cherkasy, 17-18 trav. 2018 r. Cherkasy: CHDTU, 2018. 250-252 [in Ukrainian].

УДК 378.091.33:80

[https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.142-151](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.142-151)

Собченко Тетяна Миколаївна
– доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри
освітології та інноваційної
педагогіки, Харківський
національний педагогічний
університет імені
Г.С. Сковороди

Sobchenko Tetiana – Doctor of
Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of
Education and Innovative
Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv
National Pedagogical University

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-9213-5556>
E-mail: sobchenkotetya79@gmail.com

**Федоренко Вікторія
Володимирівна** – здобувачка
першого рівня вищої освіти
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Fedorenko Viktoriia – First
(Bachelor's) Degree Student of the
H.S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0002-1626-6260>
E-mail: victoriaf0905@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ

Анотація. У статті актуалізовано проблему використання сучасних інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів. У зв'язку з дистанційним навчанням більшість викладачів наразі працюють у змішаному або дистанційному форматі, та інтерактивні технології стають необхідною складовою роботи педагогів. У науковій статті порушено проблему, яка розкриває детальне застосування різних інтерактивів, які необхідні під час дистанційного навчання всім учасникам освітнього процесу. Проаналізовано методи, ознаки інтерактивного навчання та питання організації зворотнього зв'язку. Окреслено характеристику інтерактивних технологій, також

подальший їхній розвиток використання у професійній діяльності майбутніми філологами. Затребуваним практичним аспектом застосування інтерактивних технологій у підготовці філолога є навчитися правильно та доцільно використовувати педагогічні нововведення. Акцентовано увагу на важливості відходу від традиційної освітньої системи та вчасного опанування, як потрібно користуватися та застосовувати інтерактивні методи навчання та технології. Необхідним критерієм для вчителя-філолога – це обізнаність у гуманітарній специфіці викладання української мови та літератури і, звичайно, особистісно-зорієнтований підхід, який застосовується на уроці. Окреслено структуру інтерактивного навчання та загальне розуміння, що таке «інтерактивне навчання». Проаналізовано принципи, суть та особливості інтерактивного навчання, здійснено огляд інтерактивних методів, подано їхню характеристику. Дистанційна освіта є практичною можливістю не тільки для викладачів, а й для здобувачів, щоб спробувати навчитися користуватися інтерактивними технологіями. На основі досліджених джерел було встановлено, що використання цифрових технологій є важливим інструментом для всіх учасників освітнього процесу, оскільки під час дистанційного навчання без розуміння, як правильно застосовувати методи навчання, як використовувати певні додатки, програми, не зможе відбутися повноцінно ланцюг «учитель-здобувач», «здобувач-здобувач». Окреслено перспективи подальших наукових пошуків з досліджуваної проблеми.

Ключові слова: інтерактивні технології; освітній процес; методи; форми; онлайн-формат; філологи.

**Sobchenko Tetiana,
Fedorenko Viktoriia**

USE OF MODERN INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF PHILOLOGISTS

Abstract. The article deals with the problem of using modern interactive technologies in the professional training of philologists. In connection with distance learning, most teachers are now working in a mixed or remote format, and interactive technologies are becoming a necessary component of teachers' work. The research article raises the issue of the detailed application of various interactive technologies that are necessary for all participants in the educational process during distance learning. The methods, features of interactive learning and the issues of feedback organisation are analysed. The characteristics of interactive technologies are outlined, as well as their further development and use in the professional activity of future philologists. The demanded practical aspect of the use of interactive technologies in the training of philologists is to learn how to use pedagogical innovations correctly and appropriately. Attention is focused on the importance of moving away from the traditional educational system and learning how to use and apply interactive teaching methods and technologies in a timely manner. A necessary criterion for a teacher of philology is awareness of the humanitarian specifics of teaching Ukrainian language and literature and, of course, a personality-oriented

approach used in the classroom.

The article outlines the structure of interactive learning and the general understanding of what «interactive learning» is. The article discusses the effectiveness, principles, essence and features of interactive learning, provides an overview of interactive methods, and describes them. Distance education is a practical opportunity not only for teachers but also for students to try to learn how to use interactive technologies. Based on the sources studied, it was found that the use of digital technologies is an important tool for all participants in the educational process, since in distance learning, without understanding how to properly apply teaching methods, how to use certain applications and programmes, the chain «teacher-student», «student-student» cannot be fully implemented. The prospects for further research are outlined.

Key words: *interactive technologies; educational process; methods; forms; online format; philologists.*

Постановка проблеми, її актуальність. Використання сучасних інтерактивних технологій – це важливий та необхідний аспект під час дистанційного навчання. Це тема актуальна наразі, оскільки, майже, усі студенти, викладачі, почали адаптуватися до дистанційного та змішаного формату навчання. Інтерактивні методи популярні у застосуванні серед здобувачів, оскільки в таких «мультимедійних» формах зазвичай студентам легше та цікавіше здобувати знання та опанувати новий матеріал (Карлінська, 2008). Не менш важливим аспектом є принципи, які також описуються в поданій статті, кожен із них спрямований на досягнення поставлених завдань та активної взаємодії між педагогом та студентом. Суть та особливості методів сприяють у студента легкої та комфортної адаптації для співтовариства (особливо, якщо це здобувач першого року навчання) досягненню гарної та зручної атмосфери, безперечно, взаєморозумінню між усіма учасниками освітнього процесу (Собченко, 2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукової літератури свідчить, що досліджувану проблему проаналізовано у працях таких науковців, як от: В. Боса, Л. Байбекова, А. Гіна, Л. Зеленська, Я. Карлінська, М. Козяр, Л. Пироженко, Н. Зарічанська, В. Мірошниченко, Т. Собченко, Л. Півень, О. Пометун, А. Радченко. Зокрема Т. Собченко (2022) висвітлено особливості застосування цифрових ресурсів у дистанційній освіті, впровадження інтерактивних, мультимедійних технологій, окреслює засоби для навчання та акцентує увагу на умовах ефективного впровадження цифрових технологій у навчання, що є, безумовно, дотичним до нашої теми. У наукових доробках Н. Зарічанської (2014) порушується питання важливості підготовки фахівців філологічних

спеціальностей, аналізування активних та інтерактивних технологій, висвітлюються основні методи навчання, як гарні способи досягнення поставлених цілей у здобутті освіти. Авторка також описує різноманітність інтерактивних методів та технологій і наводить приклади із-за значенням кожного з них.

О. Пометун та Л. Пироженко подають сформовану класифікацію інтерактивних технологій, при цьому розподіливши на групи – за завданнями та формами проведення, зокрема: ситуативного моделювання (імітаційні ігри, розігрування ситуацій за ролями, громадські слухання); опрацювання дискусійних питань (безперервна шкала думок, дискусія в стилі телевізійного ток-шоу, дебати); кооперативне навчання (робота в малих групах, робота в парах, акваріум); колективно-групове навчання (мозковий штурм, ажурна пилка, мікрофон) (Пишко, 2014). Теоретичні засади використання інтерактивних методів у вищій школі розкрито у наукових працях О. Башкір, Н. Волкової, І. Гевко, О. Липчанко-Ковачик, А. Михалюк та ін.

Отже, наявність значної кількості наукової літератури, в яких досліджено різні аспекти порушеної проблеми, доводить, що питання використання сучасних інтерактивних технологій у підготовці здобувачів вишу, зокрема, майбутніх філологів, є затребуваними наразі та вимагають негайного вирішення, особливо в умовах воєнного стану.

Мета статті – окреслити практичні аспекти використання сучасних інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання сучасних інтерактивних технологій – це дуже важливе впровадження в освіту, яке необхідне наразі кожному вчителю, який навчає дистанційно. У контексті дослідження варто звернути увагу на розкриття поняття «інтерактивні технології», також на ефективність, суть, особливості, принципи та методи навчання.

Як відомо, інтерактивні технології – це форма діяльності, організації освітнього процесу, що передбачає активну взаємодію здобувача з педагогом та колективом під час опанування нового матеріалу, задля успішності, та здобуття нових комунікаційних навичок. Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що необхідно заохотити якомога більшу кількість здобувачів освіти, бути активними не тільки на заняттях, а й у різних сферах (Собченко, 2020). Розглянемо більш детально практичний аспект використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці філологів:

Метод мозкового штурму. Це метод, який застосовується для

оперативного генерування творчих ідей, при якому студенти-філологи висловлюють якомога більше своїх думок. Розглянемо приклад мозкового штурму: «Буря в пустелі». Спочатку викладач повинен завчасно створити сценарій, та на парі, на практичному занятті, поставити запитання, це можуть бути такі: «Якщо б у ви мали можливість обрати ще одну дисципліну до загального навантаження, яка це б була? Якщо зараз уявити, що ви викладаєте в школі, який метод хотіли б спробувати застосувати найбільше та чому?». І майбутнім філологам необхідно: обдумати різні варіанти та надати відповідь (Кобюк, 2016).

Метод дискусії. Це метод, який відбувається завдяки діалогу між учасниками, та спрямовується на відкритому, публічному обговоренні теми, але суперечної, яка має наприкінці отримання – єдину позитивну відповідь. Розглянемо приклад: «дискусія-доказ». Викладач на парі надає тему для дискусії, і студенти повинні навести аргументи, щоб довести власну думку. Наприклад, тема: «Новий український правопис: чи має він недоліки?». І студенти в цей час практично обґрунтовують думки і висловлюються. Дискусія допомагає здобувачам усвідомити коректність своєї думки, пропозиції опонента (Кобюк, 2016).

Метод проблемного викладу. Це метод, який має на меті спочатку постановку навчальної проблеми педагогом, і потім розкриття її нюансів, вирішення завдяки наданню навчального змісту. Розглянемо приклад. Іноді в студентів-філологів виникають різні питання щодо історії української мови. Викладач повинен порушити запитання та детально розповісти шляхи утворення історії української мови, показуючи свій спосіб мислення у конкретному випадку. Студенти мають змогу спостерігати логічний зв'язок між усіма діями педагога. Також при проблемному викладі викладач створює приклад такої ситуації та спрямовує студентів на коректне вирішення (Побірченко, Пометун, Коберник, Комар, & Торчинська, 2008).

Кейс-метод (case-study). Це ситуативний метод навчання, який базується на використанні та наведені конкретних випадків, історій чи ситуацій. Розглянемо приклад. На парі з основ мовознавства, викладач, щоб пояснити певні фонетичні явища, описує конкретні випадки використання. Майбутні вчителі повинні осмислити, чому саме в цьому випадку конкретне фонетичне явище вживається (наприклад, асиміляція за дзвінкістю), згадати вже здобуті знання, практичні навички, та пояснити. Кейс-метод, він багатофункціональний, зокрема містить на меті сформувані такі навички, як: оцінювання ситуації, використання теоретичного матеріалу одразу на практиці, самостійне приймання рішення (Побірченко, Пометун, Коберник, Комар, & Торчинська, 2008).

Метод ділової та рольової ігри. Метод ділової гри заснований на пошуку, у певній проблемній ситуації, шляхів подолання. Метод рольової гри базується на оперативному вирішенні запропонованої ситуації. Розглянемо приклад. Спочатку викладач повинен обґрунтувати складність проблеми, продемонструвати аналогічність вирішення (порушеним питанням може бути – орфографія української мови). Потім студенти-філологи поділяються на групи, і визначається комісія, яка буде вирішувати, наскільки була правильна відповідь від команди. Спільнота має знайти шляхи вирішення та самостійно дійти висновку, оголосити відповідь. Після цього відбувається колективна дискусія (Побірченко, Пометун, Коберник, Комар, & Торчинська, 2008).

Описані вище інтерактивні методи застосовуються під час професійної підготовки філологів. Проте при навчанні, варто зосереджувати увагу, що виклад гуманітарного матеріалу має свою специфіку. По-перше, таке надання матеріалу філологам передбачає більш творче спрямування, тобто воно повинно містити бінарну опозицію «так чи ні». Саме такий вид дає можливість багатоваріантності не лише відповіді, а й творчого рішення. По-друге, зазвичай гуманітарні знання мають переважно якісні критерії, а не кількісні, у зв'язку з цим некоректне є вживання постійних кількісних методів. Наприклад, виключні тестування, проходження анкетування, бліц-опитувань. По-третє, коли студент отримує наданий матеріал, починається процес обробки інформації, таким чином студент не просто опановує нові знання, а починає формувати ставлення до певних подій та явищ (Serdyuchenko, 2019).

Підсумовуючи все вище сказане, можна виділити той спектр інтерактивних методів навчання, який необхідно застосовувати при професійній підготовці філологів. Насамперед варто використовувати ділові та рольові ігри, де є зорієнтованість на поетапність, взаємодію кожного учасника у процесі занять (Якубовська, 2020).

До цієї категорії можна віднести:

- застосування різних матеріалів, текстів із визначенням лексичних, граматичних, синтаксичних помилок або пропусків;
- надання ілюстративного матеріалу, як зразка міркувань, із боку педагога. Це є сприянням подальшого самостійного його використання здобувачем освіти у процесі освітньої та навчальної діяльності;
- загалом рольові ігри, які містять сенс розділення студентів на декілька груп або підгруп, із наданням для кожної – навчальних завдань (Сисоєва, 2011).

Для вчителя-філолога важливо навчитися правильно й коректно використовувати інтерактивні технології у майбутній своїй діяльності. Під час викладання студентам-філологам педагоги вищого закладу освіти застосовують на практичних заняттях інтерактивні методи та технології. Розглянемо декілька прикладів. Технологія колективно-групового навчання є досить важливою формою при підготовці майбутніх учителів-філологів. Зокрема це поставлене запитання до колективу та обговорення, створення уявного мікрофону із предмету (може бути чи олівець, чи ручка) та надавання по колу, щоб кожен зміг висловити думку, пропозицію, хто отримує. Технології кооперативного навчання застосовуються, зазвичай, у колективній роботі. Це ілюстрування інформації через демонстрацію екрана, пізніше – обговорення. Технології опрацювання дискусійних питань використовуються у вигляді методу «ПРЕС» – це спосіб, який допомагає здобувачам навчитися обґрунтовано висловлювати свої думки, і безпосередньо – дискутувати. Зазвичай, цей метод застосовується для обговорення дискусійних питань та в проведенні практичних завдань (вправ), де чітко й конкретно потрібно аргументувати позицію щодо висунутої проблеми. Технології ситуативного моделювання застосовуються у вигляді певної гри. Це завчасно підготовлений сценарій викладачем, в якому всі студенти братимуть участь, і кожен отримає свою «модель», і матиме змогу наприкінці зробити поглиблений аналіз про набутий досвід (Мірошніченко, 2017).

Також варто зазначити, що підготовка майбутніх філологів здійснюється Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди на українському мовно-літературному факультеті імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка за спеціальністю 035 Філологія. Науково-педагогічні працівники у процесі викладання педагогічних дисциплін як загального так професійного циклу досить широко використовують сучасні інтерактивні технології, використовуючи сучасні цифрові сервіси та інструменти. Наприклад, на «Загальній педагогіці» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) – ділові та рольові ігри, розв'язання кейсів і педагогічних ситуацій, мозковий штурм, техніка «3-2-1», техніка «Асоціативний кущ», створення скрайб-малюнків, групові проекти на інтерактивній дошці Canva тощо; «Інноваційна педагогіка» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти) – сторітелінг, техніка «Сім капелюхів», техніки кооперативного навчання, створення інтерактивних робочих листів тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Використання сучасних інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів – це дуже актуальна й важлива тема сьогодення. Студент-філолог повинен уміти правильно застосовувати не тільки технології, а й методи навчання. Коли майбутні викладачі лінгвістичних дисциплін застосовують інтерактивні технології на уроках із дітьми, вони можуть коректно й грамотно, опанувавши теорію, навчити здобувача різним аспектам, зокрема: як правильно формулювати власну думку, як створювати дружні й гарні взаємини в колективі. Проаналізована тема дає глибоке розуміння, що філолог-викладач повинен застосовувати правильно, та враховуючи всі аспекти, інтерактивні технології, це переважно ділові та рольові ігри, бінарну опозицію «так чи ні», і спрямовувати заплановані методи виключно з використанням правильних технологій.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку нових підходів ефективного використання інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів в умовах трансформації освітнього процесу.

Список використаних джерел

- Зарічанська, Н. (2014). Використання інноваційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців філологічних спеціальностей. *Міжнародний науковий вісник*. Т. 9, № 2. 174–181. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.15.2017.163260>.
- Карлінська, Я. (2008). Педагогічна техніка А.С.Макаренка та сучасні інтерактивні технології формування інформаційної компетентності студентів. *Вісник Житомирського державного університету*, 42. 116–118.
- Кобюк, Ю. (2016). Підготовка майбутнього вчителя до застосування інтерактивних технологій у професійній діяльності. Київ : Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 32.
- Методика викладання профілактичних програм. *Основи здоров'язбережної компетентності*. URL: <http://multycourse.com.ua/ua/page/19/69>
- Мірошниченко, В. (2017). Професійна підготовка майбутніх філологів засобами інтерактивних технологій. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 58. 105-112.
- Пишко, О. (2014). Інтерактивні методи навчання як спосіб розвитку творчих здібностей учнів на уроках історії та правознавства. *Народна освіта*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2257
- Побірченко, Н., Пометун, О. & Коберник, Т. (2008). Інтерактивні технології: теорія та методика: посіб. Умань-Київ. 94. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/377/1/interakt_tehn_t_eor_met.pdf

- Сисоєва, С. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих : Навч.-метод. посіб. для викл. системи форм., неформ. та інформ. освіти. Київ : ЕКМО, 324.
- Собченко, Т. (2020). Досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні педагогічних дисциплін. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету Педагогічні науки*, 44. 71–78. DOI: 10.31376/2410-0897-2020-3-44-71-78.
- Собченко, Т. (2021). Сучасні вимоги до підготовки майбутніх філологів у закладах вищої освіти в умовах цифровізації. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 8 (346). Ч. II. 157-167. DOI: 10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-157-166.
- Собченко, Т. (2022). Використання цифрових сервісів та інструментів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий журнал Хортицької національної академії*, 2. 93-100. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2022-7-10>
- Якубовська, М. (2020). Інтерактивні методи навчання як засіб формування духовних цінностей особистості. *Освітні обрії*. Т. 2, № 51. 2–5.
- Serdyuchenko, Y. (2019). Interactive technology of teaching as a factor for the development of foreign language dialogical speech. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, 1. 335–339.

References (translated and transliterated)

- Karlinska, Ya. (2008). Pedagogichna tekhnika A.S. Makarenka ta suchasni interaktyvni tekhnologii formuvannia informatsiinoi kompetentnosti studentiv [Pedagogical technique A.S. Makarenko and modern interactive technologies of forming students' information competence]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu*, (42). 116–118 [in Ukrainian].
- Kobiuk, Yu. (2016). Pidhotovka maibutnoho vchytelia do zastosuvannia interaktyvnykh tekhnologii u profesiinii diialnosti [Preparing the future teacher for the use of interactive technologies in professional activities]. *Kyiv : In-t ped. osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy*, 32 [in Ukrainian].
- Metodyka vykladannia profilaktychnykh prohram [Methods of teaching preventive programs]. *Osnovy zdoroviazberezhnoi kompetentnosti* [in Ukrainian].
- Miroshnychenko, V. (2017). Profesiina pidhotovka maibutnykh filolohiv zasobamy interaktyvnykh tekhnologii [Professional training of future philologists by means of interactive technologies]. *Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, (58). 105-112 [in Ukrainian].
- Pobirchenko, N., Pometun O. & Kobernyk, H. (2008). Interaktyvni tekhnologii: teoriia ta metodyka [Interactive technologies: theory and methodology]: posib. Uman-Kyiv. 94 [in Ukrainian].
- Pyshko, O. (2014). Interaktyvni metody navchannia yak sposib rozvytku tvorchykh zdbnosteï uchniv na urokakh istorii ta pravoznavstva [Interactive teaching methods as a way of developing students' creative abilities in history and

- law lessons]. *Narodna osvita* [in Ukrainian].
- Serdyuchenko, Y. (2019). Interactive technology of teaching as a factor for the development of foreign language dialogical speech. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, (1). 335-339 [in English].
- Sobchenko, T. (2020). Dosvid vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii pry vykladannia pedahohichnykh dystsyplin [Experience of using information and communication technologies in teaching pedagogical disciplines]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu Pedahohichni nauky*, (44). 71-78 [in Ukrainian].
- Sobchenko, T. (2021). Suchasni vymohy do pidgotovky maibutnykh filolohiv u zakladakh vyshchoi osvity v umovakh tsyfrovizatsii [Modern requirements for the training of future philologists in institutions of higher education in conditions of digitization]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 8 (346), II. 157-167 [in Ukrainian].
- Sobchenko, T. (2022). Vykorystannia tsyfrovyykh servisiv ta instrumentiv u protsesi profesiinoi pidgotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva [The use of digital services and tools in the process of professional training of future music teachers]. *Naukovyi zhurnal Khortytskoi natsionalnoi akademii*, (2). 93-100 [in Ukrainian].
- Sysoieva, S. (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh [Interactive technologies for adult learning]: navch.-metod. posib. dlia vykl. systemy form., neform. ta inform. osvity. Kyiv : EKMO, 324 [in Ukrainian].
- Yakubovska, M. (2020). Interaktyvni metody navchannia yak zasib formuvannia dukhovnykh tsinnosti osobystosti [Interactive learning methods as a means of forming spiritual values of the individual]. *Osvitni obrii*, 2 (51), 2-5 [in Ukrainian].
- Zarichanska, N. (2014). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u protsesi profesiinoi pidgotovky maibutnykh fakhivtsiv filolohichnykh spetsialnosti [The use of innovative technologies in the process of professional training of future specialists in philological specialties]. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk*, 9 (2). 174-181 [in Ukrainian].